

Splošne vesti.

— **Upokojitve učiteljstva.** V prosvetnem ministrstvu leži podpisan ukaz o upokojitvi večjega števila učiteljev in učiteljic iz cele države.

— **Jubilej na Koroški Beli.** Dne 10. septembra t. l. poteče baš 25. leto, ko je začel učiteljevati na Koroški Beli sedanji nadučitelj Janko Baraga kot mlad mož poln volje in veselja do svojega poklica in dela med ljudstvom. Tedanja skromna enorazrednica se je razvila pod njegovim pridnim vodstvom in neumornem delu v šestrazrednico, v šolo, na kateri vlada vzoren red in posnemanja vredna sloga med učiteljstvom. Občani so lahko ponosni na lepo šolsko poslopje in krasen vrt s skrbno gojenim sadnim drevjem, ki vzbuja občudovanje vseh mimoidočih. Z brezprimerno vztrajnostjo deluje Baraga prav od svojega prihoda tudi izven šole in v vseh naprednih kulturnih društvih. Prav nič ga ni moglo odvrniti od njegovega prepričanja in krepko začrtane poti. Z veseljem in zadovoljstvom lahko gleda danes na uspehe svojega delovanja. Ponosen je lahko na te uspehe, katerih ne more oporekati niti najhujši neprijatelj naprednega učiteljstva. V proslavo te 25letnice priredi učiteljstvo in hvaležna šolska mladina skupno s kulturnimi društvi na predvečer podoknico. Zasluznemu jubilaru želimo, da bi se še dolgo vrsto let veselil skupno z verno in skrbno družico, gospo soprogo, nadaljnih uspehov svojega dela kot vzgojitelj in napreden pionir! Na mnoga leta! Zdravo!

— **Umrl je v Ljubljani** mestni učitelj Schifferer Fran. — Preostalih naše sožalje!

— **Jugoslovenska Matica v Ljubljani.** Izkaz prejemkov v juliju 1923: Podružnice: Višnja gora 1500 Din; Ormož 3600 Din; Strnišče 50 Din; Šoštanj 600 Din; Trebnje 359 Din; Kostanjevica 237 Din; Kranj 2100,75 Din; Seynica 2500 Din; Moravče 2367 Din; člana rina, vplačana pri pokr. odboru v Ljubljani 939 Din skupni darovi 2008,75 Din; razni prispevki 1478,20 Din. Skupni prejemki znašajo 17.739,70 Din. Izdatki pa so znašali 26.760,45 Din., primanjkljaja je bilo torej 9020,75 Din., ki se je pokrilo iz prebitkov prejšnjih mesecev. Ker so naloge Jugoslovenske Matice vsak dan večje, je nujno, da tudi vsi njeni prijatelji stopnjujejo svoje delo. Podpirajte Jugoslovensko Matico, da rešimo našo zemljo!

— **Okrajna učiteljska konferenca listiškega okraja** se je vršila v Ljubljani dne 23. junija 1923, v prostorih I. mestne deške osn. šole. Iz poročila tov. nadz. g. J. Bezeljaka je bilo posneti, da ima naš okraj v celoti 197 razredov. Izmed učnih oseb sta le 2 na bolezenskem dopustu, ena ima pa študijski dopust. Razveseljivo dejstvo je, da naš okraj tako v vzgojnih ozirih kot učnih uspehih zadovoljivo napreduje. O tem »Kako odpravi šola še preostale vojne posledice s posebnim oziranjem na нравstveno stanje mladine« je zares krasno referirala ga. Helena Menaše-Komačeva. Žela je zato splošno zahvalo in priznanje. Referat bo ponatisnjen v »Popotniku«. O »Dosedanjih uspehih in ovirah pri pouku srbohrvaščine na

venskih članaka štampaju ćirilicom. Time bi se ćirilica na neki način nostrificirala, a deca bi se sigurno tej novosti radovala videč, kako se slovenština može ćitati i pisati ćirilicom. A ni od odraslih sigurno nitko pametan ne misli, da slovenski jezik ne sme doći s ćirilicom u takav odnosaj i da je to za taj jezik možda nečasno.

Držim, da ne ću pogrešiti, ako rekнем, da bi se tome mogli protiviti jedino oni, koji ne shvaćaju ni slovenstva ni jugoslovenstva. Time ne bi sastavljali slovenskih ćitanka učinili samo kompliment ćirilici, već bi time zaista potpomogli učenje toga pisma, što bi onda povoljno delovalo i na učenje sh. jezika. Za neupućene napominjem, da je to načelo o ravnopravnosti obaju pisama istaknuto u srpskim i hrvatskim ćitankama time, što ima u jedinici u drugima ćirilicom i latinicom štampanih ćitanaka kao i ćitanaka u slovenštini. Da ne bi tko pomislio, da to predlažem u svrhu kakvog prikrivenog podjarmljivanja i napadanja na latinicu ili na slovenski jezik, izjavljujem sada i svakom prigodom, da ću glasati za latinicu, kad bude možda u nedalekoj budućnosti trebalo birati između nje i ćirilice i to samo zato, što se gotovo i sav ostali svet njome služi.

Jedan ideal naše prošlosti, naime da kao jedan narod budemo i jedna država, ostvaren je. Drugi ideal, koji možda nije manji od prvoga, ćeka svoje ostvarenje.

slovenskih osnovnih šolah« je referirala tov. gđ. Slava Nadalićeva ki je po svojih dosedanjih izkušnjah kot učiteljica srbohrvaščine podala prav lepo, utemeljeno, stvarno poročilo. Iz poročila je bilo posneti, da se v splošnem dosega popolnoma zadovoljiv uspeh v tem predmetu. Pri razgovoru knjižničnega odbora je bilo sklenjeno, da se poskusi z upeljavo »Leposlovnih potujoče knjižnice« za domač okraj. Iz odbora se izvoli tozadeven odsek. Kot namestnik preselivše se tovarišče gđ. M. Azmanove se izvoli v knjižnični odbor tov. Svatopluk Stoviček. Stalni odbor ostane dosedanji; namesto preselivšega se tovariša J. Goloba se na njegovo mesto izvoli go. tov. Matildo Vrbičev. — Udeleženci so se soglasno izrekli za odpravo »Matičnih listov«. Po potrebi naj se nekaj tozadevnih rubrik doda dosedanji matriki. Istotako so se člani konference soglasno izjavili za odpravo dosedanjih ponavljalnih šol. — Ob priliki nadzorovanja učnih uspehov, naj g. nadzornik pregleda tudi obdelavo šol. vrtov.

— **Železniki.** Šolsko vodstvo proda sledeče letnike »Učiteljskega Tovariša«: Od 1861. do incl. 1869. in od 1874. do incl. 1878. Vse vezano. Cene po dogovoru.

Neodrešena domovina in obmejno šolstvo.

— **Turneja slovenskih učiteljev po Italiji.** Dne 18., 19., 20., 22., 24., 26. in 27. septembra priredi pevski zbor goriške Učiteljske zveze turnejo po večjih mestih Italije. Zbor poseti Videm, Benetke, Bolonijo, Rim, Firence, Milan in Monci. Izvajale so bodo skladbe Gallusa, Ingenerija, Gerebece, Lajovica, Mokranjca, Ravnika, Adamiča, Vincijs in narodne pesmi.

— **Slovenske šole v Primorju v nevarnosti.** V Devinu in Doberdolu v Juljski Krajini sta razpisani učiteljski mesti na slovenski šoli, za kateri doslej ni kompetiral noben slovenski učitelj. Če ne bo nobenega reflektanta, izgube Slovenci obe šoli. Nujno potrebno je, da se takoj javita za službi dva slovenska učitelja.

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

III. kongres Ferijalnega Saveza v Beogradu, 15.—18. julija t. l.

(Konec.)

Budžet sestavi upravni odbor sam. Poslovnik Saveznega Suda se je sprejel. Nato je bila volitev novega upravnega odbora. Sestavila se je kompromisna lista, po kateri imajo U. O. Srbi in Bosanci, revizijski odbor in Savezni Sud Hrvatje, Vojvodinci in Slovenci. Tako je predsednik U. O. Beograjecan g. Knežević, aglen in navdušen ferijalec, za svoje delo imenovan častnim članom F. S., podpredsednik in tajnik sta Bosanca, blagajnik je Beograjecan. Poleg teh štirih članov tvori U. O. še sedem pokrajinskih poverjenikov (načelnikov obl. odborov). Izmed

Taj je ideal: jedno pismo i jedan književni jezik. Njegovo oživotvorenje nije cvisno od vanjskog sveta već od nas samih. A od toga, hoće li se to dogoditi ili ne, može već u nedalekoj budućnosti da zavisi i sam naš državni opstanak! Kolo sreće okreće se i mi ne znamo, šta nas ćeka. Vojne vlasti su dalekovidne i na oprezu. Budimo na oprezu i mi, jer opet može da provali strašna lomljava i da nam dođe novi sudnji dan, kad sigurno ne će biti milosti s nesvesnim narodima bez zajedničkog pisma i književnog jezika. Do zajedničkog našeg književnog jezika dalek je put. O tome, hoće li Slovenci, kao brojem manji, uneti što im je najmilije na ovom svetu u skupno jugoslovensko dobro, svakako će imati da odluče slobodnom voljom buduće slovenske generacije. Mi moramo učiniti, što možemo. Težiti nam je k jedinstvenosti pisma i književnog jezika. U toj težnji dužni smo svi u Jugoslaviji znati u ovo prelazno doba i latinicu i ćirilicu, jer ako znamo samo jedno pismo, onda smo kao Jugosloveni tek na pola pismeni. Naućimo stoga dobro jedno i drugo pismo, pa ćemo videti da između nas Srba, Slovenaca i Hrvata postoje samo razlike u narećuju i da nam ne treba nikakvih Tusena ni Langenšajta, da naućimo jedno bratsko ili zapravo drugo svoje narećje, već da je dosta uzeti u ruke knjigu i ćitati!

P. S.

učiteljstva je v pov. odboru tov. Pirnat ter v Saveznem Sudu tov. Mrovlje. Novo upravno telo nam garantira za uspešno in smotreno delo v centrali kot tudi v oblastih v prid organizaciji in njenim članom kot tudi domovini.

Pri eventualnostih je tov. Pirnat predlagal, da posveti U. O. vso svojo vnamo in brigo, da dovoli ministarstvo saobraćaja prihodnje leto ¼ vožnje posameznim ferijalcem ali ponajveč dvema, ker je večje število nepraktično in skoroda F. S. škodljivo. Predlog je bil burno sprejet in predsednik je obljubil zastaviti vse sile v doseg tega cilja. Kot sinu beogr. ministerijalnega uradnika in znani beograjski osebi upajmo, da se mu to posreči. Da bo imela stvar še večje moralno ozadje, naj se letošnji kongres UJU soglasno izreče za pristop v F. S., kot se je izrekel profesorski kongres. Potem v ministarstvih ne bodo mogli reči, da je za F. S. samo tisoč učiteljev-idealstov, računati bodo morali z ogromno organizacijo, ki pozdravlja F. S. in vstopa vanj. Tozadeven predlog se bo stavil na letošnjem kongresu UJU in vsak zaveden učitelj mora glasovati zanj. Podprite nas, ki delamo za vas, vsaj moralno!

Kar se tiče »Dačkih legitimacij« in ¼ vožnje, še eno pojasnilo. Bili smo na ministarstvu saobraćaja, žalibog g. ministra nismo dobili, ker je bil v parlamentu. Pri glavnem poverjeništvu pa smo izvedeli sledeče: Za te počitnice se ni dalo doseči dovoljenje potovanja posameznih ali po dveh ferijalcev po železnici. Na prošnjo, naj se ugodnost ¼ vožnje prizna učiteljem, se je glasil odgovor v tem smislu: Čemu zahtevate nekaj za neki stan posebe. Tega ne moremo dovoliti učiteljem, ker tudi nismo dovolili profesorjem. Kako ste nepraktični. Dali smo vam »Dačko legitimacijo«, ki velja za člane F. S. Kdor je član F. S. ima »Dačko legitimacijo« in z njo se vozi četrtinsko. Nas ne briga stan, nam zadostuje članstvo F. S. V tem smislu so poučili na prednost saobr. Gl. Pov. Torej tovarišferijalci: ugodnost ¼ vožnje lahko izrabite ob pričetku in koncem šole ter med letom vedno, če potujete v grupi po pet (upajmo, da se to kmalu zmanjša).

Tov. Pirnat je tudi predlagal, da se sedanja »Članska izkaznica« ter »Dačka legitimacija« združita v eno samo legitimacijo, ki bo vsebovala oboje pod imenom »Legitimacija F. S.« Prirojene naj bodo vse rubrike tako, da bodo odgovarjale vsem ferijalcem. Bilo je enoglasno sprejeto. Podružnice naj pismenim potom predlože svoja tozadevna mnenja. Tov. Pirnat pošlje natančno izdelano »Legitimacijo F. S.« upravnemu odboru v oceno in overbo.

Bilo je še polno predlogov, ki pa za nas niso važni, zato jih izpuščam.

Koncem kongresa, pravzaprav pa na predvečer je priredil lokalni odbor v hotelu »Srpska kruna« delegatom sijajen banket. Posetile so nas visoke osebnosti, padla je mnoga navdušena beseda; vladala je živahna volja. Izmed učiteljstva sta govorila tovariša Mrovlje in Pirnat.

Prvi početek je tu. Nekaj smo dosegli, še več bomo, če bomo vztrajni. Tovariši, izrecite se soglasno za pristop v F. S. na letošnjem kongresu UJU ter tudi faktično pristopite! Ne čakajte, da se vam vse ponudi že na krožniku, pojedite, pridite še vi v naše vrste, do prihodnjih velikih počitnic nam je uspeh zagotovljen. Vem, da vam ni na onih par dinarjev, ki vas stane organizacija, komodni ste in pa stara naša navada, zabavljati moramo, pa čakajmo, ko bo vse na mizi, potem pa žlico v roke. Oprostite, mar ni res tako?! Le v skupnem in smotrenem delu je spas. le tako bomo imeli ob letu pokazati še vse drugačne uspehe od letošnjih.

— **Vsem članom(icam) 152 učitelj. P. F. S. za kočevski okraj!** Šolsko leto 1923./24. se je pričelo in poravnani bi moral biti naš dolg za »Dj. leg.« in »Pop. olakšic« pri U. O. F. S. Zopet moram prositi: **Pošljite že tolikokrat javljen znesek takoj**, da me ne bodo zopet tirjali. Upam, da bo to zadnja prošnja. Obenem izvršite event. plačilno obveznost naši podružnici. Kdor se bo izmed članov(ice) naše P. F. S. odglasil in se vpisal v podružnico svojega okraja, **naj to takoj javi**. Javiti se morajo tudi vsi člani(ice), ki bodo to šolsko leto ostali še v naši podružnici. Pristopnina za sept. znaša 10 Din, za oktober 11 Din itd., junija 25 Din, podružnična članarina mesečno 2 Din. Toliko v ravnanje plačilnih obveznosti. Ako se zahteva od P. F. S. red in točnost, smejo isto zahtevati tudi podružnice. **Red in točnost od članov in P. F. S. olajša delo, da moremo skrbeti v večji**

meri za dobrotvorstvo in svratišta, ki so glavna dolžnost podružnic. — S. Mrovlje, Velike Lašče.

Naša samoizobrazba.

— **»Moderni učni načrt risanja v osnovni šoli«**, predaval pri Ljubljanskem učiteljskem društvu dne 9. maja 1923 tov. strokovni učitelj Novak. Najpreje je podal kratek zgodovinski razvoj risanja, zahteve risarskega pouka v osnovni šoli in njeega pomen kot univerzalni jezik med narodi. Po jasno začrtanih modernih zahtevah risanja je nato razložil celotni učni načrt za risanje za vse razrede osnovne šole. Svoj referat je izpolnil z risbami, katere so bile risane po njegovem načrtu v osnovni šoli. Risbe so jako lepo in okusno delo izvršene po navodilu učitelja ter kažejo harmonično izpopolnjevanje vseh duševnih sil učenca od leta do leta. — Po referatu se je razvila stvarna živahna razprava in debata, katere so se udeležili mnogi tovariši. — Tov. Novak bo izdal svoj učni načrt s tozadevnimi skicami in risbami v posebni knjigi, da bo imelo vse učiteljstvo dostop do nje in se bo risanje v osnovni šoli dovedeno ker se še marsikje goji nastorsko.

— **O pomenu in uredbi lokalne domoznanstvene knjige** je predaval tov. J. Klemenčič 24. maja pri učiteljskem društvu za Maribor in bližnjo okolico.

— **»O naših močeh in vzgoji«** je predaval pri Celjskem učiteljskem društvu dne 10. junija 1923 tov. Poljšak.

— **»O nerвозnost«**, predaval pri Učiteljskem društvu za laški okraj dne 9. junija 1923 tov. Blaž Jurko.

— **»O uvodu v narodno gospodarstvo«** pri Savinjskem učiteljskem društvu predaval dne 6. junija 1923 tov. Sodar.

— **»Učiteljsko pitanje«** z ozirom na Radovanovićevo razpravo, predaval dne 7. junija 1923 pri Slovenjegraškem učiteljskem društvu tov. Replič.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Učiteljska tiskarna je založila in izdala serijo razglednic »Stara Ljubljana«** obsegajoč šest komadov, ki predstavljajo: 1. Ribjo ulico, 2. Studentovsko ulico, 3. Rožno ulico, 4. Semeniški portal, 5. Pogled na stolnico, 6. Pred stolnico. Naslikal Saša Šantel. Serija stane v podrobnj prodaji 10 Din. Za trgovca z razglednicami 7,50 Din. Razglednice so krasno umetniško delo v treh barvah, kakršnih Slovenci še nismo imeli.

— **kpl. Knjižica praktične pedagogije.** Radovi vježbaonica zagrebačke Viš. pedagog. škole. Izdaje dr. Jure Turić, profesor praktične pedagogije. Prva knjiga: Metodika škole rada od dr. Jure Turića. Dobiva se u Upravi knjižnici praktične pedagogije, Zagreb, Tvornička 10. Cijena 20 Din i poštarina 3 Dinara.

— **kpl. Zgodovina novega veka za nižje razrede srednjih in njim sorodnih šol.** Spisal Jos. Bućar, prof. Izdala in založila Jugoslovenska knjigarna. Cena 30 Din.

— **kpl. Ivan Albreht: Ranjena gruda,** povest. Splošna knjižnica št. 1 v Ljubljani 1923. Izdala in založila Zvezna tiskarna in knjigarna, 104 strani. Cena broš. 12 Din, vezani 17 Din.

— **kpl. Josip Jurčić: Spisi. VIII. zvezek. Uredil dr. Ivan Grafenauer.** 1923. Založila Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani. Cena broširani knjigi 20 Din, vezani 30 Din.

— **kpl. Citraši! Slovenske narodne pesmi s Koroškega za čtre in petje,** priredil in izdal Ivan Kiferle v Ljubljani, Krojaška ulica 8, II. nadstropje (gostilna Maček). Zvezek XI. vsebuje 30 narodnih pesmi, ki so razen zadnje vse s Koroškega. Vsebina bogata, oblika lepa, papir prvovrstni. Cena 20 Din, s pošto 2 Din več. Pošilja pa se le proti predplačilu, ker je to najhitreje in najceneje.

— **kpl. Zgodovinske anekdote II. zvezek. Zbral dr. Vinko Šarabon.** 1923. Založila Jugoslovenska knjigarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

— **kpl. Zoologija za učiteljske škole i više razrede srednjih škola.** Napisao Milan M. Tomić, prof. I. deo. O ćovoku (anatomija). Odobreno od min. prosvete. Ca 246 slika u tekstu. Cena 45 Din. Str. 344. Izdanje: Izdavaćka knjizhara Rajković i ćuković, Beograd. — Terazije.

— **k Fedor Mikić: Naše alkoholno gospodarstvo.** Knjižica stane 3 Din in poštarina. Samozaložba: F. Mikić, Celje, Gregorćićeva ulica 3. Već o knjižici prihodnjić.